



Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 19ης Δεκεμβρίου 2012*

«Παράβαση κράτους μέλους — Περιβάλλον — Οδηγία 1999/30/EK — Έλεγχος της ρυπάνσεως — Οριακές τιμές των συγκεντρώσεων των σωματιδίων ΑΣ10 στον ατμοσφαιρικό αέρα»

Στην υπόθεση C-68/11,

με αντικείμενο προσφυγή λόγω παραβάσεως, δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, ασκηθείσα στις 16 Φεβρουαρίου 2011,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις A. Alcover San Pedro και S. Mortoni, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Varone, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, M. Pešič, E. Levits, M. Safjan (εισηγητή) και M. Berger, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: A. Impellizzeri, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Απόφαση

- 1 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Ιταλική Δημοκρατία, παραλείποντας επί διαδοχικά έτη να μεριμνήσει ώστε οι συγκεντρώσεις AS_{10} στον ατμοσφαιρικό αέρα, σε πλήθος ζωνών και οικισμών σε ολόκληρη την ιταλική επικράτεια, να μην υπερβαίνουν τις οριακές τιμές που καθορίζει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/30/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 1999, σχετικά με τις οριακές τιμές διοξειδίου του θείου, διοξειδίου του αζώτου και οξειδίων του αζώτου, σωματιδίων και μολύβδου, στον αέρα του περιβάλλοντος (ΕΕ L 163, σ. 41), νυν άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152, σ. 1), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το εν λόγω άρθρο 5.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 96/62/ΕΚ

- 2 Κατά το άρθρο 11 της οδηγίας 96/62/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1996, για την εκτίμηση και τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος (ΕΕ L 296, σ. 55), τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διαβιβάζουν στην Επιτροπή ετήσιες εκθέσεις αφορώσες την τήρηση των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις AS_{10} .
- 3 Κατά το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής:

«1. Τα κράτη μέλη καταρτίζουν κατάλογο των ζωνών και των οικισμών όπου τα επίπεδα ενός ή περισσότερων ρύπων υπερβαίνουν την οριακή τιμή προσαυξημένη κατά το περιθώριο ανοχής.

[...]

3. Στις ζώνες και τους οικισμούς της παραγράφου 1, τα κράτη μέλη μεριμνούν για την εκπόνηση ή την εφαρμογή σχεδίου ή προγράμματος, προς επίτευξη της οριακής τιμής εντός της οριζόμενης προθεσμίας.

Το σχέδιο ή πρόγραμμα, το οποίο θα πρέπει να είναι προσιτό στο κοινό, περιλαμβάνει τουλάχιστον τις πληροφορίες που απαριθμούνται στο παράρτημα IV.

4. Στις ζώνες και τους οικισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1 όπου περισσότεροι του ενός ρύποι υπερβαίνουν τις οριακές τιμές, τα κράτη μέλη υποβάλλουν ολοκληρωμένο σχέδιο που καλύπτει όλους τους εν λόγω ρύπους.

[...]»

Η οδηγία 1999/30

- 4 Τα AS_{10} ορίζονται στο άρθρο 2, σημείο 11, της οδηγίας 1999/30 ως τα σωματίδια που διέρχονται διά ενός στομίου κατά μέγεθος διαλογής το οποίο συγκρατεί το 50 % των σωματιδίων αεροδυναμικής διαμέτρου 10 μm .

- 5 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι συγκεντρώσεις AS_{10} στον αέρα του περιβάλλοντος, όπως εκτιμώνται σύμφωνα με το άρθρο 7, δεν υπερβαίνουν τις οριακές τιμές που αναφέρονται στο μέρος I του παραρτήματος III από τις καθοριζόμενες στο μέρος αυτό ημερομηνίες.

[...]»

- 6 Το άρθρο 5, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Όταν σημειώνεται υπέρβαση των οριακών τιμών για τα AS_{10} που αναφέρονται στο μέρος I του παραρτήματος III λόγω συγκεντρώσεων AS_{10} στον αέρα του περιβάλλοντος, οφειλομένων σε φυσικά φαινόμενα, η υπέρβαση δε αυτή συνεπάγεται συγκεντρώσεις υπερβαίνουσες σημαντικά τα συνήθη βασικά επίπεδα από φυσικές πηγές, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 96/62/ΕΚ, και παρέχουν την αναγκαία αιτιολόγηση ώστε να αποδεικνύεται ότι οι υπερβάσεις αυτές οφείλονται σε φυσικά φαινόμενα. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν σχέδια δράσης σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 96/62/ΕΚ, μόνον όταν οι οριακές τιμές που αναφέρονται στο μέρος I του παραρτήματος III σημειώνουν υπέρβαση οφειλόμενη σε άλλες αιτίες, εκτός των φυσικών φαινομένων.»

- 7 Προς διασφάλιση της προστασίας της υγείας των ανθρώπων, το παράρτημα III της εν λόγω οδηγίας καθορίζει δύο είδη οριακών τιμών για τα σωματίδια AS_{10} , διακρίνοντας δύο στάδια τα οποία υποδιαιρούνται σε δύο περιόδους. Όσον αφορά τις περιόδους του σταδίου 1, από 1ης Ιανουαρίου 2005 έως 31 Δεκεμβρίου 2009, αφενός, δεν πρέπει να γίνεται υπέρβαση της ημερήσιας τιμής των $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ πλέον των 35 φορές ανά ημερολογιακό έτος και, αφετέρου, η ετήσια τιμή της οποίας δεν πρέπει να γίνεται υπέρβαση είναι $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Όσον αφορά τις περιόδους του σταδίου 2, από 1ης Ιανουαρίου 2010, αφενός, δεν πρέπει να γίνεται υπέρβαση της ημερήσιας τιμής των $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ πλέον των 7 φορές ανά ημερολογιακό έτος και, αφετέρου, η ετήσια οριακή τιμή είναι $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$.
- 8 Για την αξιολόγηση των συγκεντρώσεων σωματιδίων AS_{10} που προβλέπονται στο άρθρο 7 της ίδιας αυτής οδηγίας, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ «ζώνης» και «οικισμού».
- 9 Δυνάμει του άρθρου 2, σημείο 8, της οδηγίας 1999/30, ως ζώνη νοείται «οριοθετημένο από τα κράτη μέλη τμήμα του εδάφους τους».
- 10 Το άρθρο 2, σημείο 9, της οδηγίας αυτής ορίζει τον οικισμό ως «μια ζώνη με συγκέντρωση πληθυσμού άνω των 250 000 κατοίκων ή, όταν η συγκέντρωση πληθυσμού είναι κατώτερη ή ίση προς 250 000 κατοίκους, με πυκνότητα πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο η οποία δικαιολογεί, κατά τη γνώμη των κρατών μελών, την ανάγκη εκτίμησης και διαχείρισης της ποιότητας του αέρος του περιβάλλοντος».
- 11 Κατά το άρθρο 12 της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη έπρεπε να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την οδηγία αυτή έως τις 19 Ιουλίου 2001.

Η οδηγία 2008/50

- 12 Η οδηγία 2008/50, η οποία άρχισε να ισχύει στις 11 Ιουνίου 2008, κατήργησε, με το άρθρο της 31, τις οδηγίες 96/62 και 1999/30, από 11ης Ιουνίου 2010, υπό την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που υπέχουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τις προθεσμίες μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο και εφαρμογής των τελευταίων αυτών οδηγιών.

- 13 Το άρθρο 13 της οδηγίας 2008/50, με τίτλο «Οριακές τιμές και όρια συναγερμού για την προστασία της υγείας του ανθρώπου», προβλέπει στην παράγραφο του 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα επίπεδα διοξειδίου του θείου, AS_{10} , μολύβδου και μονοξειδίου του άνθρακα στον ατμοσφαιρικό αέρα να μην υπερβαίνουν στις ζώνες και τους οικισμούς τους τις οριακές τιμές του παραρτήματος XI.

[...]

Η συμμόρφωση προς αυτές τις απαιτήσεις εκτιμάται σύμφωνα με το παράρτημα III.

Τα περιθώρια ανοχής του παραρτήματος XI εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 3 και το άρθρο 23 παράγραφος 1.»

- 14 Διαπιστώνεται ότι το παράρτημα XI της οδηγίας 2008/50 δεν τροποποίησε τις οριακές τιμές τις οποίες είχε καθορίσει για τα AS_{10} το παράρτημα III της οδηγίας 1999/30 ως προς το στάδιο 1.
- 15 Αντιθέτως, η οδηγία 2008/50 ορίζει, στο άρθρο 22, ειδικούς κανόνες σχετικά με τη μετάθεση της ημερομηνίας λήξεως των προθεσμιών που έχουν ταχθεί για την επίτευξη των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις AS_{10} και, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις για την απαλλαγή από την υποχρέωση εφαρμογής τους.
- 16 Κατά το άρθρο 22 της οδηγίας αυτής:

«1. Όταν, σε μια ζώνη ή έναν οικισμό, είναι αδύνατον να επιτευχθεί συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές για το διοξείδιο του αζώτου ή το βενζόλιο εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στο παράρτημα XI, ένα κράτος μέλος μπορεί να αναβάλλει την τήρηση των εν λόγω προθεσμιών για πέντε το πολύ έτη στη συγκεκριμένη ζώνη ή το συγκεκριμένο οικισμό, υπό τις εξής προϋποθέσεις: έχει εκπονηθεί σχέδιο για την ποιότητα του αέρα, σύμφωνα με το άρθρο 23, για τη ζώνη ή τον οικισμό για τον οποίο θα ισχύσει η αναβολή· το εν λόγω σχέδιο για την ποιότητα του αέρα συμπληρώνεται με τις πληροφορίες που αναφέρονται στο τμήμα Β του παραρτήματος XV οι οποίες αφορούν τους σχετικούς ρύπους και καταδεικνύει με ποιον τρόπο θα επιτευχθεί η συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές πριν από τη νέα προθεσμία.

2. Όταν, σε συγκεκριμένη ζώνη ή οικισμό, είναι αδύνατον να επιτευχθεί συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές για τα σωματίδια AS_{10} όπως προσδιορίζονται στο παράρτημα XI, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών διασποράς που προσδιάζουν στη συγκεκριμένη τοποθεσία, αντίξων κλιματικών συνθηκών ή διαμεθοριακών συμβολών, ένα κράτος μέλος απαλλάσσεται από την υποχρέωση να τηρεί τις εν λόγω οριακές τιμές έως τις 11 Ιουνίου 2011, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 και το κράτος μέλος αποδείξει ότι έχουν ληφθεί όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να τηρηθούν οι προθεσμίες.

[...]

4. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή όταν, κατά την άποψή τους, επιβάλλεται να εφαρμοσθούν οι παράγραφοι 1 ή 2, και κοινοποιούν το σχέδιο για την ποιότητα του αέρα της παραγράφου 1, καθώς και όλες τις σχετικές πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να εκτιμήσει η Επιτροπή κατά πόσον πληρούνται οι αντίστοιχες προϋποθέσεις. Στην εκτίμησή της η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις υπολογιζόμενες επιπτώσεις των μέτρων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα τόσο επί του παρόντος όσο και στο μέλλον, καθώς και τις υπολογιζόμενες επιπτώσεις στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα τόσο των εν ισχύ κοινοτικών μέτρων όσο και των σχεδιαζομένων κοινοτικών μέτρων που θα προτείνει η Επιτροπή.

Εάν η Επιτροπή δεν διατυπώσει αντιρρήσεις εντός εννέα μηνών από την παραλαβή της κοινοποίησης, οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παραγράφου 1 ή της παραγράφου 2 θεωρείται ότι πληρούνται.

Εάν διατυπωθούν αντιρρήσεις, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει από τα κράτη μέλη να προσαρμόσουν τα σχέδια για την ποιότητα του αέρα ή να υποβάλουν νέα.»

Το ιστορικό της διαφοράς και η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

- 17 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11 της οδηγίας 96/62, η Ιταλική Δημοκρατία υπέβαλε στην Επιτροπή εκθέσεις αφορώσες την τήρηση των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στον ατμοσφαιρικό αέρα για τα έτη 2005 έως 2007.
- 18 Εξετάζοντας τις εκθέσεις αυτές, η Επιτροπή διαπίστωσε επί μακρό διάστημα υπέρβαση των εν λόγω οριακών τιμών, οι οποίες καθορίζονται στο σημείο I του παραρτήματος III της οδηγίας 1999/30, σε πολυάριθμες ζώνες της ιταλικής επικράτειας.
- 19 Με έγγραφο της 30ής Ιουνίου 2008, η Επιτροπή πληροφόρησε την Ιταλική Δημοκρατία για την πρόθεσή της να θέσει σε εφαρμογή τη διαδικασία του άρθρου 226 ΕΚ, σε περίπτωση που δεν έχει λάβει, το αργότερο στις 31 Οκτωβρίου 2008, αίτηση απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 22 της οδηγίας 2008/50.
- 20 Με έγγραφο της 3ης και της 16ης Οκτωβρίου 2008, η Ιταλική Δημοκρατία πληροφόρησε την Επιτροπή για τα μέτρα που προγραμματίστηκαν ή αποφασίστηκαν από δεκατέσσερις περιφέρειες και δύο αυτόνομες επαρχίες, προκειμένου να αποφευχθεί η υπέρβαση των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στις εμπίπτουσες στην αρμοδιότητά τους ζώνες.
- 21 Δεδομένου ότι, μέχρι τις 14 Ιανουαρίου 2009, δεν είχε λάβει καμία αίτηση απαλλαγής εκ μέρους του κράτους μέλους αυτού, η Επιτροπή έκρινε ότι το άρθρο 22 της οδηγίας 2008/50 δεν είχε εφαρμογή.
- 22 Ως εκ τούτου, εκτιμώντας ότι η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/30, η Επιτροπή, στις 2 Φεβρουαρίου 2009, απηύθυνε στο κράτος μέλος αυτό έγγραφο οχλήσεως. Στο έγγραφο αυτό είχε επισυναφθεί κατάλογος 55 ιταλικών ζωνών και οικισμών όπου είχε σημειωθεί υπέρβαση, κατά τα έτη 2006 και 2007, των ημερησίων και/ή ετησίων ορίων που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀.
- 23 Με έγγραφο της 1ης και της 30ής Απριλίου, της 22ας Οκτωβρίου και της 11ης Νοεμβρίου 2009, η Ιταλική Δημοκρατία απάντησε στην Επιτροπή ότι της είχε απευθύνει, στις 27 Ιανουαρίου και τις 5 Μαΐου 2009, δύο αιτήσεις απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 22 της οδηγίας 2008/50, αφορώσες αφενός 67 ζώνες ευρισκόμενες σε δώδεκα περιφέρειες και δύο αυτόνομες επαρχίες και αφετέρου δώδεκα ζώνες ευρισκόμενες σε τρεις άλλες περιφέρειες.
- 24 Αφού εξέτασε τις δύο αυτές αιτήσεις απαλλαγής, η Επιτροπή εξέδωσε δύο αποφάσεις αφορώσες τις εν λόγω αιτήσεις, αντιστοίχως, στις 28 Σεπτεμβρίου 2009 και την 1η Φεβρουαρίου 2010.
- 25 Με την απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2009, η Επιτροπή διατύπωσε αντιρρήσεις ως προς την αίτηση που υπέβαλε η Ιταλική Δημοκρατία στις 27 Ιανουαρίου 2009, όσον αφορά 62 από τις 67 ζώνες που κατέγραψε η Ιταλική Δημοκρατία, ευρισκόμενες στις περιφέρειες Emilia-Romagna, Friuli-Venezia Giulia, Lazio, Liguria, Lombardia, Marche, Umbria, Piemonte, Toscana, Veneto, καθώς και στην αυτόνομη επαρχία του Trento.

- 26 Με την απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2010, η Επιτροπή διατύπωσε αντιρρήσεις ως προς την αίτηση που υπέβαλε η Ιταλική Δημοκρατία στις 5 Μαΐου 2009, όσον αφορά έντεκα από τις δώδεκα ζώνες που κατέγραψε η Ιταλική Δημοκρατία, ευρισκόμενες στις περιφέρειες Campania, Puglia και Sicilia.
- 27 Στη συνέχεια, το κράτος μέλος αυτό δεν υπέβαλε νέα αίτηση απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 22 της οδηγίας 2008/50.
- 28 Κρίνοντας ότι η Ιταλική Δημοκρατία είχε υπερβεί τις οριακές τιμές που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στον ατμοσφαιρικό αέρα επί πλείονα συναπτά έτη σε πολυάριθμες ζώνες της ιταλικής επικράτειας, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 7 Μαΐου 2010, αιτιολογημένη γνώμη με την οποία κατέληξε ότι η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/30. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κάλεσε το κράτος μέλος αυτό να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του, εντός προθεσμίας δύο μηνών από της λήψεως της εν λόγω γνώμης.
- 29 Με την από 6 Ιουλίου 2010 απάντησή της, η Ιταλική Δημοκρατία επικαλέστηκε την κατάρτιση μιας εθνικής στρατηγικής, η οποία συνίστατο στη λήψη ενός συνόλου νομοθετικών και κανονιστικών μέτρων σε εθνικό επίπεδο και στην έκδοση κατευθυντηρίων γραμμών που αφορούν τους τομείς δραστηριοτήτων που ευθύνονται κυρίως για τις εκπομπές ΑΣ₁₀ και ρυπαντικών ουσιών ικανών να μετατραπούν σε ΑΣ₁₀. Η Ιταλική Δημοκρατία ζήτησε, εξάλλου, τη διεξαγωγή συσκέψεως με τις υπηρεσίες της Επιτροπής προκειμένου να συζητηθούν τα μελετώμενα νομοθετικά και κανονιστικά μέτρα. Η σύσκεψη αυτή διεξήχθη στις Βρυξέλλες (Βέλγιο), στις 26 Ιουλίου 2010.
- 30 Με έγγραφο της 25ης Αυγούστου 2010, η Ιταλική Δημοκρατία αναγνώρισε ότι, κατά τη λήξη της προθεσμίας που της τάχθηκε για να απαντήσει στην αιτιολογημένη γνώμη, σε πλείονες ιταλικές ζώνες και ιταλικούς οικισμούς, οι τιμές των συγκεντρώσεων ΑΣ₁₀ στον ατμοσφαιρικό αέρα εξακολουθούσαν να είναι υψηλότερες από τις ισχύουσες οριακές τιμές. Το κράτος μέλος αυτό διαβίβασε στην Επιτροπή και άλλα στοιχεία αφορώντα τα εθνικά μέτρα που έπρεπε να ληφθούν το φθινόπωρο του 2010 και να γνωστοποιηθούν πριν τον Νοέμβριο του 2010, συνοδευόμενα από μια μελέτη των επιπτώσεων αφορώσα τις ζώνες και τους οικισμούς όπου οι τιμές εξακολουθούσαν να υπερβαίνουν τις οριακές τιμές, προκειμένου να τύχει απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 22 της οδηγίας 2008/50.
- 31 Στη συνέχεια, η Επιτροπή δεν ενημερώθηκε για τη λήψη των εν λόγω εθνικών μέτρων. Ωσαύτως, δεν έλαβε μελέτη των επιπτώσεων, αφορώσα τις οικείες ζώνες και τους οικείους οικισμούς ούτε νέα αίτηση απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 22 της οδηγίας 2008/50.
- 32 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της προσφυγής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 33 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι από τις εκθέσεις που υπέβαλε η Ιταλική Δημοκρατία δυνάμει του άρθρου 11 της οδηγίας 96/62/EK, για το 2005 και τα επόμενα έτη, προκύπτουν υπερβάσεις των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στον ατμοσφαιρικό αέρα επί μακρό διάστημα και σε πολυάριθμες ζώνες της ιταλικής επικράτειας.
- 34 Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία που διαβίβασε το κράτος μέλος αυτό όσον αφορά το 2009, οι υπερβάσεις των εν λόγω οριακών τιμών εξακολουθούσαν σε 70 ζώνες ευρισκόμενες στις περιφέρειες Campania, Emilia-Romagna, Friuli-Venezia Giulia, Lazio, Liguria, Lombardia, Marche, Umbria, Piemonte, Puglia, Sicilia, Toscana και Veneto, καθώς και στην αυτόνομη επαρχία του Trento.

- 35 Η Ιταλική Δημοκρατία δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει την τήρηση των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις AS_{10} και δεν υπέβαλε νέα αίτηση απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 22 της οδηγίας 2008/50.
- 36 Η Ιταλική Δημοκρατία επισημαίνει ότι οι εκπομπές AS_{10} προέρχονται τόσο από πηγές ανθρώπινης προελεύσεως, όπως είναι η θέρμανση, και από φυσικές πηγές, όπως είναι τα ηφαίστεια, όσο και από χημικές αντιδράσεις μέσα στην ατμόσφαιρα μεταξύ των ρύπων που καλούνται «πρόδρομοι». Περαιτέρω, οι συγκεντρώσεις AS_{10} στον ατμοσφαιρικό αέρα επηρεάζονται έντονα από τις μετεωρολογικές συνθήκες και από την πτητικότητα των εναποτεθέντων στο έδαφος σωματιδίων.
- 37 Δεδομένου ότι οι υπερβάσεις των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις AS_{10} διαπιστώθηκαν από το 2001, οι ιταλικές αρχές υιοθέτησαν τα σχέδια του άρθρου 8 της οδηγίας 96/62, προκειμένου να μειώσουν τις εκπομπές των εν λόγω σωματιδίων. Τα σχέδια αυτά αφορούσαν κυρίως τον τομέα των μεταφορών. Στη συνέχεια ελήφθησαν διαδοχικώς μέτρα από το 2006, αφορώντα τον αστικό τομέα, τη γεωργία και την εκτροφή ζώων.
- 38 Σε εθνικό επίπεδο, οι αρμόδιες αρχές έλαβαν επίσης μέτρα στον αστικό, στον βιομηχανικό και στον γεωργικό τομέα, καθώς και στον τομέα των μεταφορών, προκειμένου να μειωθούν οι συγκεντρώσεις AS_{10} στον ατμοσφαιρικό αέρα.
- 39 Το σύνολο των μέτρων αυτών είχε ως συνέπεια τη σαφή βελτίωση της ποιότητας του αέρα μεταξύ των ετών 1990 και 2009, με μια μείωση του αριθμού ημερών υπερβάσεως της ημερήσιας οριακής τιμής για τις AS_{10} . Εντούτοις, η βελτίωση αυτή δεν ήταν αρκετή για τη διασφάλιση της εμπρόθεσμης συμμορφώσεως προς τις οριακές τιμές που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις AS_{10} .
- 40 Συγκεκριμένα, κατά την Ιταλική Δημοκρατία, ήταν αδύνατη η επίτευξη του σκοπού αυτού. Προς τούτο, θα έπρεπε να ληφθούν δραστικά μέτρα σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο και να θιγούν θεμελιώδη δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των προσώπων, η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία και το δικαίωμα των πολιτών στις υπηρεσίες κοινής ωφελείας.
- 41 Η Ιταλική Δημοκρατία φρονεί ότι υπάρχουν τουλάχιστον πέντε λόγοι για τους οποίους η συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις AS_{10} δεν επιτεύχθηκε εμπροθέσμως, και συγκεκριμένα, πρώτον, η πολυπλοκότητα του φαινομένου σχηματισμού των AS_{10} , δεύτερον, η επιρροή την οποία ασκούν οι μετεωρολογικές συνθήκες στις ατμοσφαιρικές συγκεντρώσεις AS_{10} , τρίτον, οι ανεπαρκείς τεχνικές γνώσεις επί του φαινομένου σχηματισμού των AS_{10} που είχαν ως συνέπεια τον καθορισμό υπερβολικά συντόμων προθεσμιών για την τήρηση των εν λόγω οριακών τιμών, τέταρτον, το γεγονός ότι οι διάφορες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να μειωθούν οι πρόδρομοι των AS_{10} δεν είχαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα και, πέμπτον, η έλλειψη σχέσεως μεταξύ της πολιτικής της Ένωσης που αφορά την ποιότητα του αέρα και, ιδίως, αυτής που σκοπεύει στη μείωση των αερίων θερμοκηπίου.
- 42 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο των οδηγιών 92/62, 1999/30 και 2008/50, μπορεί να στηρίζεται, για τον έλεγχο της τηρήσεως των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις AS_{10} , μόνο στα στοιχεία τα οποία διαβιβάζει το οικείο κράτος μέλος, το οποίο καθορίζει τις ζώνες μετρήσεων των συγκεντρώσεων AS_{10} και αναλαμβάνει την πραγματοποίηση των μετρήσεων αυτών. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Ιταλική Δημοκρατία γνώριζε άριστα ότι σημειώθηκε υπέρβαση των εν λόγω οριακών τιμών επί πλείονα συναπτά έτη σε πολυάριθμες ζώνες.
- 43 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από την ύπαρξη γενικότερης φύσεως λόγων εξαιτίας των οποίων η Ιταλική Δημοκρατία δεν ήταν σε θέση να συμμορφωθεί εμπροθέσμως προς τις οριακές τιμές που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις AS_{10} , η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το άρθρο 22 της οδηγίας 2008/50 προβλέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, απαλλαγή από την υποχρέωση τηρήσεως των εν λόγω

οριακών τιμών. Η Ιταλική Δημοκρατία δεν υπέβαλε καμία νέα αίτηση απαλλαγής κατόπιν των αντιρρήσεων που διατύπωσε η Επιτροπή με τις αποφάσεις της 28ης Σεπτεμβρίου 2009 και της 1ης Φεβρουαρίου 2010.

- 44 Επιπλέον, στην απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2009, η Επιτροπή επισήμανε ότι το επιχείρημα που αφορά την εκπομπή ΑΣ₁₀ σε παγκόσμια κλίμακα και σε κλίμακα ηπείρου μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο σε ορισμένες συγκεκριμένες καταστάσεις και όχι κατά γενικό κανόνα. Όσον αφορά τη λεκάνη του Πάδου, υπογράμμισε ότι η «εκτιμώμενη συμβολή της διασυνοριακής ρυπάνσεως στη λεκάνη του Πάδου δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτική λόγω της ειδικής γεωγραφικής καταστάσεως της περιφέρειας αυτής, η οποία περιστοιχίζεται από όρη και θάλασσα, Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι διασυνοριακές συμβολές έχουν, εν πάση περιπτώσει, περιορισμένη σημασία στη ζώνη αυτή».
- 45 Ομοίως, στις αποφάσεις της 28ης Σεπτεμβρίου 2009 και της 1ης Φεβρουαρίου 2010, η Επιτροπή επισήμανε την έλλειψη στοιχείων διαβιβασθέντων από την Ιταλική Δημοκρατία, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 20 της οδηγίας 2008/50, όσον αφορά τη συμβολή των φυσικών πηγών στην υπέρβαση των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στις οικείες ζώνες. Εξάλλου, μολονότι η Ιταλική Δημοκρατία υπέβαλε ορισμένα περιφερειακά σχέδια στην Επιτροπή, δεν της έχει ακόμη υποβάλει εθνικό σχέδιο για την ποιότητα του αέρα.
- 46 Όσον αφορά το επιχείρημα περί της υποχρεώσεως λήψεως δραστικών μέτρων σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο και προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η Επιτροπή επισημαίνει ότι κανένα κράτος μέλος δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά των οδηγιών 1999/30 και 2008/50.
- 47 Η Επιτροπή προσθέτει ότι η Ιταλική Δημοκρατία αναγνωρίζει, στο υπόμνημα αντικρούσεως, ότι οι οριακές τιμές που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ εξακολουθούν να μην τηρούνται και ότι η κατάσταση αυτή δεν θα μεταβληθεί βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή συνάγει εντεύθεν ότι η υπέρβαση αυτών των οριακών τιμών παρουσιάζει διαρκή και συστηματικό χαρακτήρα.
- 48 Υπό τις συνθήκες αυτές, αν το Δικαστήριο περιοριστεί στη διαπίστωση της παραβάσεως για τα έτη 2005 έως 2007, η απόφαση αυτή δεν θα έχει καμία πρακτική αποτελεσματικότητα. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η παράβαση συνεχίζεται, η Επιτροπή θα υποχρεωθεί να ασκήσει προσφυγή για τα έτη 2008 έως 2010 και ούτω καθεξής. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί και επί της παρούσας καταστάσεως, δεδομένου ότι η προσφυγή σκοπεί στη διαρκή τήρηση των οδηγιών 1999/30 και 2008/50.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 49 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι, μολονότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν προέβαλε ένσταση απαραδέκτου αφορώσα το απαράδεκτο της υπό κρίση προσφυγής, το Δικαστήριο μπορεί να εξετάσει αυτεπαγγέλτως αν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 258 ΣΛΕΕ για την άσκηση προσφυγής λόγω παραβάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 31ης Μαρτίου 1992, C-362/90, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1992, σ. I-2353, σκέψη 8· της 26ης Ιανουαρίου 2012, C-185/11, Επιτροπή κατά Σλοβενίας, σκέψη 28, και της 15ης Νοεμβρίου 2012, C-34/11, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, σκέψη 42).
- 50 Υπό το πρίσμα αυτό, πρέπει να εξετασθεί αν η αιτιολογημένη γνώμη και η προσφυγή εκθέτουν τις αιτιάσεις με συνέπεια και ακρίβεια, ούτως ώστε να έχει το Δικαστήριο τη δυνατότητα να αντιληφθεί επακριβώς τη σημασία της προσαπτόμενης παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης, όπερ συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να διαπιστώσει την ύπαρξη της προβαλλόμενης παραβάσεως κράτους μέλους (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 2007, C-199/04, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2007, σ. I-1221, σκέψεις 20 και 21, καθώς και Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 43).

- 51 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από το άρθρο 38, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, και από τη σχετική νομολογία, το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο πρέπει να προσδιορίζει το αντικείμενο της διαφοράς και να περιέχει συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών, τούτο δε κατά τρόπο αρκούντως σαφή και ακριβή προκειμένου να είναι σε θέση ο καθού να προετοιμάσει την άμυνά του και το Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του. Επομένως, τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται μια προσφυγή πρέπει να προκύπτουν κατά τρόπο συνεπή και κατανοητό από το περιεχόμενο του δικογράφου της προσφυγής καθεαυτό, τα δε αιτήματα που περιλαμβάνει το δικόγραφο αυτό πρέπει να είναι διατυπωμένα κατά τρόπο μη διφορούμενο, ούτως ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος είτε να αποφανθεί το Δικαστήριο *ultra petita* είτε να παραλείψει να αποφανθεί επί κάποιας αιτιάσεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 52 Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν διευκρινίζει, ούτε με τα αιτήματα του δικογράφου της προσφυγής ούτε με το σκεπτικό της, τα έτη για τα οποία προσάπτεται η παράβαση. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή απλώς διατείνεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία υπερέβη τις οριακές τιμές που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ «επί πλείονα συναπτά έτη». Διατείνεται ότι πρόκειται για ενεστώσα παράβαση και ότι η απόφαση του Δικαστηρίου πρέπει να αφορά το παρόν και όχι το παρελθόν, χωρίς ωστόσο να διευκρινίζει την κρίσιμη περίοδο.
- 53 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η παράλειψη μνείας στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ενός απαραίτητου στοιχείου, όπως της περιόδου κατά τη διάρκεια της οποίας η Ιταλική Δημοκρατία παραβίασε, κατά τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, το δίκαιο της Ένωσης, δεν πληροί τις προϋποθέσεις συνέπειας, σαφήνειας και ακρίβειας (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, σκέψη 47).
- 54 Εξάλλου, η Επιτροπή δεν ορίζει επακριβώς την περίοδο την οποία αφορά η προσαπτόμενη παράβαση και, περαιτέρω, δεν προσκομίζει λυσιτελή αποδεικτικά στοιχεία, τονίζοντας λακωνικώς ότι δεν έχει κανένα έννομο συμφέρον στην υπόθεση αυτή να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί παρελθόντων πραγματικών περιστατικών, δεδομένου ότι δεν αντλεί κανένα όφελος από απόφαση διαπιστώνουσα παρωχημένη κατάσταση. Συνεπώς, το θεσμικό αυτό όργανο όχι μόνο παραβαίνει προδήλως τις υποχρεώσεις, όσον αφορά το Δικαστήριο και το ίδιο, οι οποίες απορρέουν από την παρατεθείσα στις σκέψεις 50 και 51 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, αλλά και δεν παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του επί της υπό κρίση προσφυγής λόγω παραβάσεως κράτους μέλους.
- 55 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, από τον έλεγχο των ετησίων εκθέσεων τις οποίες προσκόμισε η Ιταλική Δημοκρατία και οι οποίες αφορούν τα έτη 2005 έως 2007, προέκυψε ότι σημειώθηκε υπέρβαση των ετήσιων οριακών τιμών ΑΣ₁₀ σε πολλές ζώνες και οικισμούς. Βάσει των εκθέσεων αυτών, η Επιτροπή έκρινε ότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν τήρησε τις υποχρεώσεις που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/30, διότι σε 55 ζώνες και οικισμούς της Ιταλίας που αναγράφονται στο παράρτημα του εγγράφου οχλήσεως σημειώθηκαν, κατά τα έτη 2006 και 2007, υπερβάσεις των ημερήσιων και/ή ετήσιων οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀.
- 56 Από τα στοιχεία αυτά συνάγεται ότι η παράβαση των υποχρεώσεων που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/30, εν πάση περιπτώσει, καλύπτει τα έτη 2006 και 2007 και αφορά 55 ζώνες και οικισμούς της Ιταλίας.
- 57 Υπό τις συνθήκες αυτές, η υπό κρίση προσφυγή λόγω παραβάσεως κράτους μέλους μπορεί να κριθεί παραδεκτή εντός των κατά τα άνω ορισθέντων ορίων. Αντιθέτως, καθόσον αφορά το 2005 και το διάστημα μετά το 2007, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

- 58 Όσον αφορά τη βασιμότητα της παρούσας προσφυγής, αρκεί η υπόμνηση ότι η Ιταλική Δημοκρατία δέχεται με τις παρατηρήσεις της την υπέρβαση των οριακών τιμών που ισχύουν για τις ημερήσιες συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ εντός των διαπιστωθέντων στη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως ορίων.
- 59 Η Ιταλική Δημοκρατία προσθέτει ότι οι εν λόγω οριακές τιμές δεν μπορούσαν να επιτευχθούν εντός των ταχθεισών με την οδηγία 1999/30 προθεσμιών για πέντε τουλάχιστον λόγους, οι οποίοι εκτίθενται στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, η διασφάλιση της τηρήσεως των οριακών τιμών θα προϋπόθετε τη λήψη δραστικών μέτρων σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο και προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των προσώπων, η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία και το δικαίωμα των πολιτών στις υπηρεσίες κοινής ωφελείας.
- 60 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι, ελλείψει τροποποίησης της οδηγίας από τον νομοθέτη της Ένωσης για την παράταση των προθεσμιών θέσεως σε εφαρμογή, τα κράτη μέλη οφείλουν να συμμορφώνονται προς τις αρχικώς ταχθείσες προθεσμίες.
- 61 Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν διατείνεται ότι ζήτησε, ιδίως, την εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 4, της οδηγίας 1999/30, το οποίο αφορά την περίπτωση κατά την οποία σημειώνεται υπέρβαση των οριακών τιμών που ισχύουν για τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στον ατμοσφαιρικό αέρα λόγω φυσικών φαινομένων τα οποία συνεπάγονται συγκεντρώσεις υπερβαίνουσες σημαντικά τα συνήθη βασικά επίπεδα, προερχόμενες από φυσικές πηγές.
- 62 Η διαδικασία του άρθρου 258 ΣΛΕΕ στηρίζεται στην αντικειμενική διαπίστωση της μη τηρήσεως, εκ μέρους κράτους μέλους, των υποχρεώσεων που υπέχει από τη Συνθήκη ΛΕΕ ή από πράξη του παραγωγού δικαίου (βλ. αποφάσεις της 1ης Μαρτίου 1983, 301/81, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1983, σ. 467, σκέψη 8, και της 4ης Μαρτίου 2010, C-297/08, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2010, σ. I-1749, σκέψη 81).
- 63 Εφόσον έχει γίνει μια τέτοια διαπίστωση, όπως εν προκειμένω, δεν ασκεί επιρροή το αν η παράβαση που προσάπτεται στο κράτος μέλος οφείλεται στη βούλησή του, στην αμέλειά του ή ακόμη σε τεχνικές δυσχέρειες τις οποίες αντιμετώπισε (αποφάσεις της 1ης Οκτωβρίου 1998, C-71/97, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 1998, σ. I-5991, σκέψη 15, και της 4ης Μαρτίου 2010, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 82).
- 64 Εν πάση περιπτώσει, ένα κράτος μέλος που προσκρούει σε προς στιγμήν ανυπέρβλητες δυσχέρειες που το εμποδίζουν να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης μπορεί να επικαλεστεί ανωτέρα βία μόνο για το χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την υπέρβαση των δυσχερειών αυτών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2001, C-1/00, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2001, σ. I-9989, σκέψη 131).
- 65 Εντούτοις, εν προκειμένω, τα επιχειρήματα που προβάλλει η Ιταλική Δημοκρατία είναι υπερβολικά γενικά και αόριστα για να στοιχειοθετήσουν περίπτωση ανωτέρας βίας δικαιολογούσα τη μη τήρηση των οριακών τιμών που ισχύουν τις συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στις 55 ζώνες και οικισμούς της Ιταλίας που παραθέτει η Επιτροπή.
- 66 Κατά συνέπεια, η υπό κρίση προσφυγή λόγω παραβάσεως κράτους μέλους πρέπει να γίνει δεκτή, εντός των ορίων που εκτίθενται στη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως.
- 67 Κατόπιν των ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία, παραλείποντας να μεριμνήσει ώστε, για τα έτη 2006 και 2007, οι συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στον ατμοσφαιρικό αέρα να μην υπερβαίνουν τις οριακές τιμές που καθορίζει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/30 στις 55 ζώνες και οικισμούς της Ιταλίας που αναγράφονται στο έγγραφο οχλήσεως της Επιτροπής της 2ας Φεβρουαρίου 2009, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο αυτό.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 68 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, ίδιου κανονισμού, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.
- 69 Στην υπό κρίση διαφορά, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η αιτίαση της Επιτροπής η οποία αφορά τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 5 της οδηγίας 1999/30, νυν άρθρο 13 της οδηγίας 2008/50, όσον αφορά την προγενέστερη του έτους 2007 περίοδο, κρίθηκε απαράδεκτη.
- 70 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή και η Ιταλική Δημοκρατία πρέπει να φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Η Ιταλική Δημοκρατία, παραλείποντας να μεριμνήσει ώστε, για τα έτη 2006 και 2007, οι συγκεντρώσεις ΑΣ₁₀ στον ατμοσφαιρικό αέρα να μην υπερβαίνουν τις οριακές τιμές που καθορίζει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/30/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 1999, σχετικά με τις οριακές τιμές διοξειδίου του θείου, διοξειδίου του αζώτου και οξειδίων του αζώτου, σωματιδίων και μολύβδου, στον αέρα του περιβάλλοντος, στις 55 ζώνες και οικισμούς της Ιταλίας που αναγράφονται στο έγγραφο οχλήσεως της Επιτροπής της 2ας Φεβρουαρίου 2009, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο αυτό.
- 2) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.
- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ιταλική Δημοκρατία φέρουν έκαστη τα δικαστικά έξοδά της.

(υπογραφές)